Kabul Olunmuş Bir Dua

SAÎD B. ZEYD

Radiyallahu Anhu

فَعَدَّ هَؤُلَاءِ التِّسْعَةَ، ثُمَّ سَكَتَ عَنِ الْعَاشِرِ، فَقَالَ الْقَوْمُ: نَنْشُدُكَ اللَّهَ يَا أَبَا الْأَعْوَرِ، أَنْتَ الْعَاشِرُ قَالَ: إِذْ نَشَدْتُمُونِي بِاللَّهِ، أَبُو الْأَعْوَرِ فِي الْجَنَّةِ

"(Saîd b. Zeyd) Cennetle müjdelenen on kişinin dokuzunu saydı, onuncusunu söylemedi. İnsanlar dediler ki: 'Ey Ebû'l-Aver: Allah aşkına söyle onuncusu sen misin?' Saîd b. Zeyd dedi ki: 'Allah adına yemin etmeseydiniz (söylemeyecektim.) Ebû'l-Aver de cennettedir."

(Ebû Dâvûd, *Sünne*, 9)

"Vallahi! Bu saydığım (Aşere-i Mübeşşere) kişilerden her hangi birinin Allah Resûlü'nün yanında ve cihad meydanlarında yüzlerinin tozlanması, sizin Hz. Nuh kadar yaşayıp, işlediğiniz bir sürü amelden daha hayırlıdır."

Saîd b. Zeyd (ra)

(Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, III, 175)

Adı	Saîd b. Zeyd
Anlamı	Mesut, mutlu ve bahtiyar
Künyesi	Ebû'l-Aver/*Aver'in babası*
Lakabı	Tespit edilemedi.
Baba Adı	Zeyd b. Amr b. Nüfeyl
Anne Adı	Fatıma bint Ba'ce b. Ümeyye
Kabilesi	Adiyyoğulları/Mekke
Doğum Yeri	Mekke
Doğum Yılı	N. Öncesi, 19/Miladî, 591
İslâm'a Girişi	Nübüvvetin ilk günleri
Sohbet Süresi	23 yıl
Rivayeti	48
Savaşları	Bedir, Uhud, Hendek, Mekke Fethi, Yermûk, Ecnadeyn vs.
Görevleri	Komutanlık, danışmanlık
Vefat Yeri	Baki Kabristanlığı/Medine
Vefat Yılı	Hicrî, 51/ Miladî, 670
Vefat Yaşı	80

Kabul Olunmuş Bir Dua
SAÎD B. ZEYD
(Radiyallahu Anhu)

82 İl 82 Sahâbî projesinin 21. durağına bizleri eriştiren Rabbimize sonsuz hamdler olsun.

Ne güzel ki ashâbın sevdası ve sevgisi bizi böyle bir yolun yolcusu kıldı. Bu bahsimizin sahibi ise, Aşere-i Mübeşşere'nin yiğitlerinden olan Saîd b. Zeyd'dir. Onun hayatına yapacağımız yolculuğumuzun öncesinde Rabbimizden niyazımız şu olsun ki Mevlâ hakkı ile anlayabilmeyi, kavrayabilmeyi ve tabi ki öğrendiğimiz güzellikleri hayatlarımıza taşıyabilmeyi bizlere nasip etsin.

Saîd b. Zeyd ve Aksaray

Türkiye'nin 81 vilayetinde ve Kıbrıs'ta o topraklarla bir şekilde bağı olan, kabri veya makamı olan, fetihlerine katılan, orada ikamet eden sahâbî efendilerimizi gündem edelim diye çıktığımız bu yolda; Aksaray'ın nasibi, Aşere-i Mübeşşere'nin bir yıldızı olan Saîd b. Zeyd oldu. Burada Saîd b. Zeyd'in seçilme nedeni ise şudur: Bu toprakların Selçuklu dönemindeki isimlerinden biri[1] *Dârü'z-Zafer* yani Zafer evidir.[2] Sahâbe nübüvvetin 6. yılı Hz. Ömer'in Müslüman olmasını bir zafer olarak kabul etmiş, onu ima-

[1] *Dârü'l-Cihâd* ve *Dârü'r-Ribât* şeklinde de isimlendirilmiştir. Bkz. İlhan Şahin, "Aksaray" *DİA*, II, 291.

[2] İlhan Şahin, "Aksaray" *DİA*, II, 291.

na taşıyan evi ise -ki o ev Saîd b. Zeyd ile Fatıma bint Hatttab'ın eviydi- zafer evi olarak görmüşlerdi.[3] Bundan dolayı istedik ki adı tarihte zafer evi olan Aksaray'da, Hz. Ömer gibi bir insanı hidayete taşıdığı için Asr-ı Saâdet'te zafer evi diye nitelenen o güzel hanenin sahibini anlatalım. Bu güzel beldede Saîd b. Zeyd diyelim. Diyelim de hem Ömer'in ruhunu hem Saîd'in ruhunu anlayalım ve ruha muhtaç olduğumuz şu günlerde bu ruhu diriltmenin yollarını ve imkânlarını zorlayalım. Rabbim hepimize bunu nasip eylesin inşallah...

Muvahhid Bir Babanın Oğlu

Saîd b. Zeyd, Asr-ı Saâdet dünyasının çok farklı bir simasıdır. Onun hayat defterinin başına oturduğumuzda bir de görürüz ki aslında Saîd b. Zeyd'in hayatını anlamak için babası Zeyd b. Amr b. Nüfeyl'in hayatını anlamamız şarttır. Çünkü baba Zeyd'in oğul Saîd üzerinde, çok farklı tesirleri vardır. Ancak bir tevhid kahramanı ve şehidi olan Zeyd b. Amr b. Nüfeyl'i size biraz daha detaylı bir şekilde, Saîd b. Zeyd'in kız kardeşi olan Âtike bint Zeyd'i anlatacağım bahse havale edeceğiz, burada sadece bir iki cümle söylemekle iktifa edeceğiz.

Baba Zeyd b. Amr b. Nüfeyl, câhiliyenin zifiri karanlığında yaşamış; ama şirke bulaşmamış bir muvahhiddir. Mekke ahalisinin dini düşüncesi olan şirki en gür sedası ile ret etmiş, bundan dolayı da Hz. Ömer'in babası olan Hattab'ın baskı ve işkencelerine defaatle maruz kalmıştır.[4] Birçok kaynakta Saîd b. Zeyd, Hz. Ömer'in amcasının oğlu olarak gösterilse de doğru olanı amcasının torunu olmasıdır. Çünkü Saîd'in babası Zeyd, onun babası Amr, onun babası ise Nüfeyl'dir. Hz. Ömer'in babası Hattab, Amr'ın kar-

[3] Abdullah b. Mes'ûd bu durumu şöyle anlatıyordu: "Ömer'in Müslüman oluşu bir fetih, hicreti zafer, halifeliği Allah'tan rahmetti. Biz, Ömer Müslüman oluncaya kadar Kâbe'de namaz kılamazdık. O Müslüman olunca Kureyş'e karşı koydu ve mücadele etti. O Kâbe'nin yanında namazını kıldı. Biz de onunla ancak namaz kılabildik..." İbn Hişâm, *es-Sîre,* I, 367; Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid,* IX, 62-63. Yine Abdullah b. Mes'ûd, Hz. Ömer'in Müslüman olmasını şöyle anlatacaktı: "Ömer'in Müslüman olduğu günden itibaren, biz Müslümanlar daha izzetli olabildik." Buhârî, *Menâkıbü'l-Ensâr,* 34.

[4] İbn Hişâm, *es-Sîre,* I, 298-301.

deşi, Nüfeyl'in oğludur.[5] Dolayısı ile Zeyd, Hattab'ın yeğenidir.[6] Hattab, yeğeni Zeyd'e öyle baskılar yapmıştır ki Mekke'yi ona dar etmiştir. Zeyd b. Amr bir müddet sonra gelecek son peygamberin ayak izlerini sürmek için Şam'a gidecektir. Oralarda bulunan bazı din adamları ile görüşecek, beklenen son peygamber ile alakalı bilgiler edinecektir. O günlerde gerek Hıristiyan, gerek Yahudi din adamları da, gözlerini semaya dikmiş, gelecek son elçiyi beklemektedirler. Zeyd bu din adamlarına gelip derdini anlattıklarında kendisini hayrete düşürecek bir cevap alacaktı: *"Doğru şeyi, yanlış yerde arıyorsun..."* [7]

Evet aradığı doğruydu, o son elçiyi arıyordu. Ama arayacağı yer Şam değil, aradığı yer Busra değil, aradığı yer Hicaz'ın bir yeri olmalıydı. Çünkü tüm işaretler Faran Dağlarını,[8] İbrahim'in, İsmail'in şehrini gösteriyordu.[9] Daha fark edilmemişti; ama tüm parmaklar Ebû Talib'in yetimini gösteriyordu. Zeyd b. Amr, aramış aramış ve aradığının izini sonunda bulmuştu. O iz, geldiği yer olan Mekke'den başka bir yer değildi. O halde hemen oraya geri dönmeliydi. Zeyd b. Amr da bunu yapacak, Mekke'ye doğru geri dönecekti. [10]

Dönüş yolunda Cüzamlılar (Lahm) kabilesinin yurtlarından geçerken, bu bedevî kabile Zeyd b. Amr'ı yolundan alıkoyacak ve ona yolculuğunu tamamlatmayacaklardı. Bu kabile, bu tevhid yolcusunu ne yazık ki öldür-

[5] Burada câhiliye döneminde varolan, ama İslâm ile birlikte haram kılınan bir evliliğe de değinmemiz gerekecektir. Zeyd b. Amr'ın ve Hz. Ömer 'in babası olan Hattab'ın babaları Nüfeyl b. Abduluzza idi. Nüfeyl, Hayye bint Câbir b. Ebî Habib (bu hanımın isminin (Ceydâ bint Hâlid b. Câbir b. Ebî Habîb b. Fehm olduğu da söylenmiştir. Bkz. el-İsfehânî, *Kitâbü'l-Eğânî*, III, 117) isminde bir hanım ile evlenmiş, bu evlilikten Hz. Ömer'in babası Hattab doğmuştu. Nüfeyl ölünce, bu sefer üvey oğlu olan Amr ile evlenmiş bu evlilikten de Zeyd doğmuştu. Dolayısı ile Hattab ile Zeyd'in anneleri bir, babaları ise birinin Nüfeyl, diğerinin ise oğlu Amr'dır. Böyle olduğu için, Hattab hem Zeyd'in amcası hem de anne bir kardeşidir. İbn Hişâm, *es-Sîre*, I, 303; Zehebî, *Siyeru Â'lâmi'n-Nübelâ*, I, 127; Halit Özkan, "Zeyd b. Amr", *DİA*, XLIV, 316.

[6] İbn Hişâm, *es-Sîre*, I, 303.

[7] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 446.

[8] Kitâb-ı Mukaddes'te geçtiği üzere, Mekke ve çevresindeki dağlar böyle isimlendirilirdi. Bkz. Tesniye, Bab, 33, Ayet, 2; Yaratılış Bab, 21 Ayet, 20, 21.

[9] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 446.

[10] İbn Kesîr, *el-Bidâye*, II, 268.

mek isteyeceklerdi. Zeyd b. Amr yıllar süren bu mücadelesini şimdi canı ile ödeyecekti. Zalim kılıçların altında can verirken dudaklarından şu cümle süzülecekti: *"Ya Rabbi! Ben gönderilecek son elçiden, mahrum oldum. Ne olur sen oğlum Saîd'i ondan mahrum etme!"* [11]

Büyük tevhid kahramanı hayata veda ederken bu sözlerle veda ediyor, kılıçlar altında doğranırken, Allah'tan (cc) bunu istiyordu. Allah da elbette bu yürekten yapılan duaya icabet ediyor ve Zeyd'in oğlu Saîd'i, Efendimiz'in (sas) ilk halkasımn içerisine dahil ederek, Aşere-i Mübeşşere'nin bir ferdi olmasını ona nasip edecekti.

İşte bizim kabul olunmuş bir dua ser levhamızın gerekçesi bu... Saîd b. Zeyd demek, *"Muvahhid bir babanın kabul olunmuş bir duası"* demektir. Saîd b. Zeyd böyle bir babanın oğludur... Herhalde baba böyle olunca, oğul da onun gibi olacaktır. O babanın kendisine emanet ettiği tevhid bayrağını yere düşürmeden, büyük bir teslimiyet ile başladığı ilk günden, vefatına kadar taşıyacaktır.

Saîd b. Zeyd'in babası böyle biri idi. Ya annesi kimdi? Annesi Fatıma binti Ba'ce'dir. Huza'a kabilesine mensup bu hanım,[12] kocası Zeyd'in düşüncelerini kabul etmiş, o da tevhide teslim olmuştu. Kocası Zeyd'den sonra bir müddet yaşamış, nübüvvetin mesajlarına yetişmiş ve Efendimiz'e (sas) iman ederek, vefat etmişti.[13]

Fatıma bint Ba'ce, bir şiirinde oğlu Saîd'den şöyle bahsetmektedir:

Kavminin/aşiretinin efendisi olan oğlum!
Kalbi temiz, gururlu ve güçlü olan oğlum!
Yağmur yüklü bulutlar gibi cömert olan oğlum!
Rahatlıkta ve darlıkta, herkese yardımcı olan oğlum! [14]

[11] İbn Asâkîr, *Tarihu Medineti Dımaşk*, XVI, 514.

[12] Zeyd b. Amr'ın üç hanımı vardı. Bunlar hakkında detaylı bilgiyi Âtike bint Zeyd bahsinde vereceğiz. Kısaca değinmek gerekirse kocası Zeyd'in düşüncelerini kabul etmeyip, ona çok eziyetler çektiren *Safiyye bint el-Hadramî*, Saîd b. Zeyd'in annesi olan *Fatıma bint Ba'ce* ve Âtike bint Zeyd'in annesi olan *Ümmü Kureyz bint Abdullah*'tır.

[13] Hâkim, *el-Müstedrek*, III, 495; İbn Hacer, *el-İsâbe*, I, 728.

[14] İbn Habib, *el-Munammak*, s. 348.

Dolayısı ile Zeyd'in, evi muvahhid bir evdi. Bu evin Saîd dışında bir de bir kızı vardı. Bu kız oldukça renkli bir hayatın sahibi olan Âtike bint Zeyd'dir.

Tevhid Evi'nin Yiğidi

Saîd b. Zeyd, Miladi 591 yılında doğmuştur.[15] Dolayısı ile Efendimiz'den 20, amcasının oğlu sayılan Hz. Ömer'den 7 yaş küçüktür.

Bu kutlu ailenin çocukları gözlerini dünyaya açtıklarında babaları Zeyd'den tevhidi öğrendiler. Mekke'nin genel yapısına aykırı olarak putları kerih gören bir evde nefes alıp-vermeye başladılar.

Saîd, 17-18 yaşlarına varınca annesi, oğlunu evlendirmek istedi. O gün için Benî Adiyy'in reisi olan Hattab'ın kızı Fatıma'ya talip oldu. Böylelikle Saîd ile Hz. Ömer arasında amca oğulluğu yanında bir de enişte-kayın ilişkisi başlamıştı.[16] Bu evlilikle birlikte, Saîd hanımı Fatıma'ya babası Zeyd'den öğrendiği kadar tevhidi anlatmıştı. Fatıma da aynen Saîd gibi, putlardan nefret eden, Mekke'nin dini düşüncesinden yüz çeviren biri olmuştu. Evlilikleri böyle devam edip giderken Mekke'de tarihin en büyük olayı gerçekleşti. Beklenen büyük vuslat miladi 610 yılının Ramazan ayında Hira mağarasında oldu.

Efendimiz (sas) risalet vazifesi ile görevlendirilince en yakınlarından başlayarak, insanları bu yeni dine davet etmeye koyulmuştu. Risaletin o ilk günlerinde daha Efendimiz'e (sas) inanan insanların sayısı bir elin parmaklarını aşmadığı günlerde Hz. Ebû Bekir, babasını çok sevdiği komşusu Saîd b. Zeyd'e bu meseleyi açmak için onun evine doğru gitti. Hz. Ebû Bekir, Saîd'in evine varınca, sözü dönüp dolaştırıp asıl meselenin üzerine getirdi ve başladı anlatmaya... O anlattıkça o günler 19 yaşlarında bir delikanlı olan Saîd heyecanlandı ve şu itirafta bulundu: *"Evet bu sözler yıllar önce babamın söylediği sözler!"* Saîd daha fazla dayanamadı ve ağlamaya başladı. Bir taraftan gözlerinden yaşlar boşalıyorken bir taraftan da diyordu ki: *"Ey Ebû*

[15] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 443; İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe*, II, 478.
[16] İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe*, II, 476; İbn Abdilberr, *el-İstiâb*, II, 178.

Bekir! Ben bunları yıllar önce babamdan duymuştum. Sanki şu an karşımda konuşan sen değilsin de babammış gibi bana geldi." Daha Hz. Ebû Bekir'in sözleri bitmemişti ki Saîd b. Zeyd gözyaşları içerisinde: *"Ne olur Ey Ebû Bekir beni Muhammed'e götür!"* demişti. Zaten Hz. Ebû Bekir bu sözü bekliyordu. Beraberce Efendimiz'in yanına doğru yürüdüler. Yürürken Saîd gözyaşlarını tutamıyordu. *"Ah babam"* diyordu; *"O'nun hasreti ile gittin. Meğer sana ne kadar yakınmış. Meğer aynı sofrada oturmuş, onunla kaç kez görüşmüş, aynı yollarda yürümüş, aynı insanlara muhatap olmuşsunuz. Ama sana nasip olmadı..."* demişti.

Önde Hz. Ebû Bekir, arkada Saîd b. Zeyd, Efendimiz'in (sas) yanına girdiklerinde, Allah Resûlu (sas) tebessüm etmiş, Saîd'in gelişine sevinmişti. Daha Allah Resûlü hiçbir şey söylemeden, Saîd yılların tevhid talimi ile dile gelmiş ve şehadet getirerek iman edenlerin o nurlu halkasına katılmıştı.[17] Bazı kaynaklar Saîd'in 12. Müslüman olduğunu,[18] bazıları Erkâm b. Ebî'l-Erkâm'dan hemen önce 15. Müslüman olduğunu söylerler.[19] İmanın mutluluğu ile Saîd koşa koşa eve gelmiş ve hanımı Fatma bint Hattab'ı bu büyük olaydan haberdar etmişti. Fatıma da o anda iman ederek, kocasının söylediklerini tekrar etmiş ve iman halkasına o da katılmıştı. [20]

İman, Kur'ân ve Zafer Evi

Artık Saîd için de Fatıma için de yepyeni ve zorlu bir hayat başlıyordu. Çünkü iman o günler pahalıydı, iman o günlerde elde taşınması gereken kızgın bir kordu, iman o günlerde yoluna birçok şeyin feda edilmesi gereken önemli bir değerdi.

Saîd ve hanımı Fatıma her iman sahibi gibi o günler imanlarını gizliyorlardı. Herkes o günler büyük bir tedbir ile hareket etmeliydi. Ama Saîd ile Fatıma iki kat daha tedbirli olmalıydılar. Çünkü eğer Ömer bunların iman ettiklerini duyarsa, bu aileyi bir dakika yaşatmaz, ikisini de gözyaşlarına bak-

[17] İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe*, II, 476; İbn Abdilberr, *el-İstiâb*, II, 178.
[18] Belâzürî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, I, 199; M. Âsım Köksal, *Hz. Muhammed ve İslamiyet*, I, 222.
[19] Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, I, 136; İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe*, II, 476; İbn Abdilberr, *el-İstiâb*, II, 178.
[20] İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe*, II, 476; İbn Abdilberr, *el-İstiâb*, II, 178.

madan öldürürdü. Çünkü Ömer çok hiddetli ve bu yeni dinin mensuplarına karşı çok acımasızdı. Saîd b. Zeyd de hanımı Fatıma bint Hattab da Hz. Ömer'in Leyla bint Ebî Hasme ve kocası Âmir b. Rebia'ya ve Zinnûre'ye nasıl işkence ettiklerini bizzat görüyorlardı. Hz. Ömer bu mü'minlere öyle işkenceler yapıyordu ki iplerle bunları bağlıyor ve saatlerce elindeki sopa ile bunları dövüyordu. Bir müddet dövüp ara verdiğinde ise şöyle diyordu: "Sakın size acıdığım için dövmeyi bıraktığımı zannetmeyin, aksine yoruldum diye bıraktım. Biraz dinleneyim yeniden size geleceğim" diyordu.[21] Bu işkenceler akıl almaz boyuta varınca Leyla ile kocası Âmir Habeşistan'a hicret etmek zorunda kalmışlardı. [22]

Saîd ve Fatıma'nın oluşturduğu bu iman ailesine Efendimiz (sas) özel bir teveccüh gösterir, onların ilahi mesajları tâlim etmeleri için, onların Dârü'l-Erkâm'a gelmelerini istemez, onlara Dârü'l-Erkâm'da yetişen bir muallimi, inen ayetlerden haberdar etmeleri için gönderirdi. Bu iş için seçilmiş muallim Habbab b. Eret'ti. Habbab b. Eret haftanın belli günleri bu eve bazen tek başına, bazen yanına birilerini alarak gelir, nazil olan ayetleri onlara öğretir ve bu ayetlerin daha da güzel anlaşılması için elinden gelen gayreti sergilerdi.[23]

Bu kutlu aile gizli gizli Kur'ân talimlerine böylelikle devam ediyor ve Ömer'in kendilerinin bu halini görmemeleri için de özel gayret gösteriyorlardı. 6 yıl bu gizlilik devam edecekti. Bu dönem zarfında Saîd b. Zeyd nasıl zorlanmışsa bir gün şöyle diyecekti: *"Babam Zeyd, babası Hattab'tan çok çekmişti. Şimdi ben de oğlu Ömer'den, onun korkusundan çok çekiyorum...."* [24] Saîd b. Zeyd de hanımı da çok iyi biliyorlardı ki eğer Ömer onların Müslüman olduklarını duysa, bir dakika onları yaşatmaz, ne akrabalığa ne kardeşliğe bakar, gözyaşlarına bakmadan dünyayı onlara zindan ederdi. Bu korku ile onlar yaşarlarken bir taraftan da asla Ömer'in Müslüman olacağına ihtimal vermiyorlardı.

[21] İbn Hişâm, *es-Sîre*, I, 457, 458.
[22] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 455.
[23] İbn Kesîr, *el-Bidâye*, III, 79.
[24] İbn Asâkir, *Tarîhu Medineti Dımaşk*, XXI, 67, 68; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, III, 80; Buhârî, *Menâkıbü'l-Ensâr*, 34.

Ömer b. Hattab, Ömerü'l-Farûk Olma Yolunda

Böyle bir halde nübüvvetin 6. yılına gelinmişti. O günler Allah Resûlü (sas) risalet davasını her türlü baskı, yıldırma, tehdit, işkence ve sürgünlere rağmen devam ettiriyordu. İşkencelere dayanamayan bir kısım Müslüman, Habeşistan'a hicret etmiş, Mekke'de kalanlar da Erkâm'ın evinde ilahî kelamı tâlim ediyorlardı. O gün iki ev, iki mekân vardı Mekke'de... Biri Dâru'l Erkâm, diğeri Dâru'n-Nedve... Biri hakkı hâkim kılmaya çalışıyor, biri batılın sesi oluyordu. İşte o günler Dâru'n-Nedve'de bir karar çıkmıştı. "Muhammed'i öldürelim bu iş olsun bitsin" denmişti. [25]

Peki, kim bu zorlu görevi kim üstlenir ve kim bu iş için adım atabilir? Kim sorusu sorulunca o gün için 33 yaşında gençliğinin zirvesinde, âdeta bir dağ gibi dimdik duran, yürüdüğü yollarda bakanların ödünü koparan Hattab'ın oğlu Ömer bu iş benimdir, diyerek ortaya atılıyor. "Eğer Muhammed'i biri öldürecekse o biri o ben olmalıyım" diyor ve bu işi kimselere kaptırmak istemiyor. Hemen meclisten ayrılıyor ve doğruca kılıcını kuşanmak için evine gidiyor. Kılıcını kuşanıyor ve Mekke'nin sokaklarında Muhammed'in izini arıyor. Öyle bir hiddetlidir ki kimseler yanına yaklaşıp ne aradığını dahi soramıyorlar. O derin bir nefret ve öfke ile dolup taşmakta ve bir an önce öldürmek istediği insanla karşılaşmayı arzulamaktadır. Hz. Ömer'in büyük bir öfke ile kendine doğru gelmekte olduğunu gören, Ömer'in amca çocuklarından Nu'aym b. Abdullah[26] bir şeyler döndüğünü anlamıştır. Nu'aym da o günlerde Müslüman olmuş, o da Ömer'in korkusundan Müslümanlığını gizlemiştir. Tüm cesaretini toplayarak: *"Ey Ömer! Ne bu hal nereye gidiyorsun?"* demişti. Ömer büyük bir öfke ile; Efendimiz'in (sas) adını dahi anmaya tahammül edemeden; *"O adama gidiyorum. Dinimize dil uzatan, atalarımızın dinini terk eden, bizler arasına ikilik sokan o adama. Onu öldürmeye gidiyorum."* [27]

[25] İbn Kesîr, el-Bidâye, II, 79; İbn Esîr, *el-Kâmil,* II, 85.

[26] Hakkında daha fazla bilgi için bkz. İbn Hacer, *el-İsâbe,* III, 2009, 2010; İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe,* V, 326,327.

[27] İbn Sa'd, *Tabakât,* III, 307.

Nu'aym şok olmuştur; bu öfke ile Ömer'in, Efendimiz'in (sas) karşısına çıkmasının çok tehlikeli olduğunu anlamış ve Ömer'e şöyle demişti: *"Sen Muhammed'i öldürünce, rahat edeceğini mi sanıyorsun. Valla hi! Abdulmuttalib oğulları ve Zühre oğulları seni bir dakika yaşatmaz!"* [28]

Hz. Ömer bu söze daha da sinirlenmiş: *"Ey Nu'aym! Yoksa sen de mi o adama inanıyorsun?"* diye sormuştu. Nu'aym bu arada nasıl etsem de Ömer'in hedefini şaşırtsam ve bu arada Erkam'ın evine bu işin haberini ulaştırsam diye düşünüyordu. Baktı ki Ömer kararlı ve Efendimiz'e (sas) gidecek bu sefer, Ömer'i daha da sinirlendirecek bir şey söylemişti: *"Sen beni ya da Muhammed'i boş ver de kendi evine bak."* Ömer âdeta öfkeden çıldıracak bir halde idi: "Ne olmuş benim evime, aileme?" dedi. "Enişten Saîd ve kız kardeşin Fatıma da Müslüman olmuş!" Hz. Ömer bu sözü duyunca daha da gadaplandı ve doğruca kardeşinin evine yöneldi. Âdeta adımlarını ikişer ikişer atıyor, "Ey Saîd ve Ey Fatıma! Eğer böyle bir şey varsa yaktım sizi" diyordu. Nu'aym böyle yapmakla hem Efendimiz'e (sas) ulaşacak tehdidi önlemeye çalışmış hem de belki Ömer akrabalık bağlarından dolayı enişteşi ve kız kardeşine fazlaca zarar vermeyeceğini düşünmüştü. [29]

O anlarda hiçbir şeyden haberleri olmayan Saîd b. Zeyd ve hanımı tevhid ile yoğrulmuş evlerinde Habbab b. Eret ile birlikte Tâhâ Sûresi'ni tâlim ediyorlardı. Habbab, o güzel sesi ile Mekke'nin kara bulutlarını dağıtıyor ve Kur'ân'ın o muhteşem nağmesini en güzel biçimde okuyup, onlara öğretiyordu. Hz. Ömer büyük bir öfke ile eve yaklaştı ve bu sesi duydu. Bir müddet dinledi ve öfkesi kabardıkça kabardı ve bu halde kapının tokmağına var gücü ile vurdu. Evin içindekiler neye uğradıklarını şaşırmışlardı. Habbab hemen orada bulduğu kalınca perdenin arkasına saklanmış, Fatıma deri ya da kemik parçalarının üzerine yazılmış Kur'ân ayetlerini ortadan kaldırmış, Saîd ise kapıyı açmak için kapıya doğru yönelmişti. Ömer bir taraftan kapıyı çalıyor, bir taraftan da haykırıyordu. Açın kapıyı diyordu. Saîd b. Zeyd başlarına gelecek işleri bilmesine rağmen kapıyı açtı. Hz. Ömer'in içeriye girmesi ile enişteşi Saîd'e saldırmaya başlaması bir olmuştu. Saîd'in iki yakasını

[28] İbn Esîr, *el-Kâmil*, II, 85.
[29] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 307.

tutmuş: "Demek Muhammed'e iman ettiniz, demek bizlerin dinlerini kerih saydınız" demeye başlamıştı. Öyle bir öfke ile hareket ediyordu ki Ömer, birkaç tokat patlatmıştı eniştesi ve amcasının torunu Saîd'in yüzüne...

Yıllar önce Ömer'in babası da Saîd'in babası Zeyd'e aynısını yapmıştı. O da Zeyd'i hırpalamış ve ona Kâbe'ye girmesini yasaklamıştı. Fatıma kocasını, abisinin elinden almak için araya girmek istedi. Ama Ömer öyle bir gadaplanmıştı ki bir tokatta Fatıma'nın yüzüne patlattı. Fatıma'nın yüzü bir anda kanlar içerisinde kalmıştı. Fatıma abisinden yediği bu tokatla bir anda abisinin anlayacağı dil olan şiddetle: *"Evet ben de kocam da Müslüman olduk. Artık ne yapacaksan yap!"* diye haykırmaya başladı. Ömer o anda kız kardeşinin yüzündeki kanı görünce şahsiyetinin anahtarlarından olan rahmet damarı kabarmaya başladı ve o hiddetin yerini yavaş yavaş bir sükûnet aldı. Fatıma'nın yüzünden akan kan, sanki Ömer'in yüreğine akıyordu ve âdeta Ömer'in inkâr ve nefret ile ölmüş sinesi bu birkaç damla kan ile yeniden diriliyordu. Öyle ya şehitlerin kanları ölmüş toprakları yeşertirdi, yaşayan şehitlerin yani hayatlarını imanlarına şahit kılan şehitlerin kanları, gözyaşları hatta terleri de ölmüş nice sineleri diriltirdi. Şimdi Ömer dirilmek için odanın orta bir yerine çömeldi ve kanlar içerisindeki kız kardeşi Fatıma'ya: "Biraz önce okuduklarınız neydi?" diye sordu. Fatıma: "Senin onlara zarar vereceğinden korkuyorum" dedi. Ömer: "Hayır, hiçbir zarar vermeyeceğim. Sadece okuyacağım" dedi. Fatıma deri ya da kemik parçaları üzerine yazılmış Kur'ân ayetlerini getirip, abisine verdi. Abi Ömer, o ayetleri okuyunca kendinden geçiriyor, yüzüne renk geliyor, ayağa kalkıyor; "Allah'ım! Ne kadar güzel, ne müthiş belağat" diyordu. Ömer'den bu sözleri duyan Habbab b. Eret saklandığı yerden çıkıyor ve diyor ki " Vallahi! Ey Ömer, ben dün Allah Resûlü'nün (sas) sana dua ettiğini duydum. Efendimiz: '**Ya Rabbi İslâm'ı iki Ömer'den biri**[30] **ile güçlendir**' [31] diye dua ediyordu dedi.

Ömer daha da heyecanlandı: "Demek Muhammed bana dua ediyordu öyle mi?" Habbab: "Evet" diyordu. Nerede O, bana Muhammed'in yerini

[30] Burada kastedilen iki Ömer'den biri Hz. Ömer, diğeri de onun dayısı olan ve asıl ismi Amr b. Hişâm olduğu için, "İki Ömer" şeklinde ifade edilen Ebû Cehil'dir.

[31] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 306; İbn Hişâm, *es-Sîre*, I, 372.

söyler misiniz?" Bir anda Saîd, Fatıma'ya; Habbab, Saîd'e baktı. Ömer, koca Ömer, Dâru'n-Nedve'de Muhammed'i öldürmek için karar alan Ömer, şimdi Müslüman mı oluyordu. Evet Mukallibe'l-Kulûb olan Allah, Ömer'in kalbini İslâm'a çevirmişti. Habbab, Ömer'in İslâm'a doğru yürüdüğünü görünce: "Efendimiz, Safa tepesinde Erkâm b. Ebi'l-Erkâm'ın evinde" dedi. Hz. Ömer anında toparlandı ve o eve doğru yürümeye başladı. Ömer öldürmek için çıktığı yolda şimdi dirilmeye yürüyordu. İmha etmek için çıktığı yolda şimdi ihya olacaktı. Ömer evden çıkıp gittiğinde Saîd'in evi, hayatının en büyük saâdetini yaşıyordu. Saîd'in evi artık zafer evi diye isimlendirilecekti. Saîd ile hanımı yaşlı gözlerle birbirlerine bakıyor, Allah'ın (sas) kendilerine vermiş olduğu bu ikram için şükrediyorlardı.

O ev, Ömer'i imana taşıyan evdi.

O ev, imanın bedelini ödeyerek, o bedel sayesinde ölmüş sineleri diriten bir evdi.

O ev, İbrahimvarî bir teslimiyetin daha risaletin öncesinde âbidesi olmuş, son güne kadar da olmaya devam edecek bir evdi.

Sonrasını biliyorsunuz Hz. Ömer, Dârü'l-Erkâm'a yürüyecek ve iman edecekti. [32]

Saîd ile Fatıma kendilerine düşeni yapmışlardı. Risaletin talebeleri olup, ilahi kelamı tâlim etmişler ve sonunda da Ömer'in dayaklarının muhatapları olmuşlar ve en sonunda da i'la-yı kelimetullah için kanlarını Ömer'in yüreklerine akıtıp, onu da risalet davasının yiğitlerinden olmalarını sağlamışlardı.

Ufukta Hicret Yurdu Medine Var

O günden sonra Saîd ve hanımı Fatıma yaklaşık 7 sene daha Mekke'de yaşayacaklardı. Bu kutlu aile de her iman evi gibi bu zaman zarfında birçok bedel ödeyecek, Şib-i Ebî Talib'i yaşayacak, hüzün yılında önce Ebû Talib'in, sonra Hatice'nin vedasına şahit olacak, Efendimiz'în (sas) Taif yolculuğu

[32] İbn Hişâm, *es-Sîre,* I, 458, 459; İbn Esir, *el-Kâmil,* II, 85-86; İbn Sa'd, *Tabakât,* III, 308, 309.

için umutlanacak, Taif dönüşü kırılan kalpler için onlarda gözyaşı dökecek, Akabe'ye gelen Medine'li insanlardan dolayı sevinecek ve en sonunda yollarının rehberi olan Efendimiz (sas) emri ile Yesrib'e, yeni bir destan yazmak için yolculuğa çıkacaklardır. [33]

Saîd b. Zeyd, hanımı Fatıma ile birlikte Yesrib'e geldiklerinde önce bir muhasebe kahramanı olan Ebû Lübabe'nin kardeşi Rifâ b. Abülmünzir'in evinde konuk olmuşlardı.[34] Muhacir-ensâr kardeşliğinde Resûlullah (sas) bu teslimiyet evini, yine bir teslimiyet kahramanı olan Bedir'in aslanlarından ve Uhud'un şehitlerinden Râfî b. Mâlik'e kardeş[35] kılacaktı.[36]

Efendimiz (sas), Yesrib'e hicret eder etmez. Yesrib'i *Beldetü't-Tayyibetün*, güzel belde kılmış, ismini de Medine diye değiştirmişti.[37] Şimdi Medine cihana risaletin mesajını yaymak için bir merkez olacaktı. Eğer cihana risaletin mesajı buradan yayılacak ve gür bir seda ile duyurulacaksa, o halde ayağı yere çok sağlam basmalı, temelleri güçlü atılmalıydı. Efendimiz (sas) bu amaçla bir istihbarat teşkilatı kurmaya karar verdi. Bu istihbarat teşkilatı başta Mekke kervanları olmak üzere, Medine çevresinde ne var ne yok hepsini Efendimiz'e (sas) rapor edeceklerdi. Peki, kim bu zorlu görevde yer alacaktı. İstihbarat işi öyle kolay bir iş değildi. İyi bir kabiliyet, güçlü bir irade ve hepsinden öte ciddi bir teslimiyet gerektirirdi. Efendimiz (sas) bir insan sarrafı idi. Elinin altındaki her insanı kabiliyet ve mizaçları ile tanır, onlara bu yönlerini dikkate alarak görevler verirdi. İşte şimdi de O'na istihbarat işlerini yapacak iki yiğit lazımdı.

Zorlu Vazife: İstihbarat

Bu üç önemli vasfı bünyelerinde en güzel biçimde oluşturmuş iki yiğide Efendimiz (sas) bu görevi verdi. Kimdi bu iki yiğit? Biri Talha b. Ubey-

[33] İbn Hacer, *el-İsâbe*, I, 728; İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe*, II, 476; İbn Abdilberr, *el-İstiâb*, II, 178.
[34] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 450.
[35] İbn Esîr, onun ensâr kardeşinin Übeyy b. Ka'b olduğunu belirtse de bu doğru değildir. Bkz. İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe*, II, 476.
[36] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 450; İbn Habib, *el-Muhabbar*, s. 74.
[37] Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, IV, 285.

dullah, diğeri hayat defterinin sayfalarını çevirdiğimiz Saîd b. Zeyd'di. Allah Resûlü (sas) bu yiğitleri böyle zorlu bir görev ile vazifelendirdi.[38] Bu iki yiğit kendilerini bu işe öyle bir verdiler ki günlerce sorumluluk alanlarına giren yerleri âdeta karış karış dolaşarak, bir karıncanın yürüyüşünü dahi atlamadan, her önemli haberi Medine'ye rapor ettiler. İşte o önemli haberlerden bir tanesi: "Ebû Süfyan 1000 develik büyük bir kervanı 40 süvari ile koruyarak Şam'a doğru götürüyor." Efendimiz (sas) bu haberi alır almaz 313 yiğidini topladı ve kervanı dönüş yolunda vurmak için Medine'den ayrıldı.

Allah Resûlü, Bedir'e doğru giderken, istihbarat görevlileri olan Talha ve Saîd'e: **"Siz Havra denen mıntıkada bekleyin ve kervanın dönüş seyrinden bizi haberdar edin"** [39] diye talimat vermişti. Bu iki yiğit verilen emir gereği, söylenen mıntıkada beklemeye başlamışlardı. Ama Ebû Süfyan bazı hareketliliklerden şüphelenmiş ve çok akıllıca bir yöntem ile kervanın yönünü değiştirmiş, uzak olmasına rağmen başka biri yolu kullanmaya başlamış, Dumdum b. Amr el- Ğifari'yi de Mekke reisi Ebû Cehil'e göndererek, Müslümanların kervanı vurma gibi bir planları olduğunu onlara haber vermişti. Bu haber üzerine Mekke büyük bir ordu hazırlayıp Bedir'e doğru yola çıkmış, Ebû Süfyan da ustaca bir başarı ile kervanı sağ-salim Mekke'ye vardırmıştı. Talha ile Saîd ise bu olaylardan habersiz Havra'da beklemelerini devam ettirmişlerdi.[40]

Olayın neticesinde Mekke'nin inkâr ordusu ile Medine'nin iman ordusu Bedir'de karşı karşıya gelmiş ve bu ilk karşılaşmada iman inkâra galebe çalmıştı. Müslümanlar büyük bir sevinç ve zafer ile Medine'ye dönerlerken, Talha ile Saîd de beklemiş beklemiş kervan geçmeyince Medine'ye geri dönmeye karar vermişlerdi. Bu yiğitler dönüş yolunda Allah Resûlü (sas) ile Medine'nin girişinde karşılaşınca, boyunları bükük ve mahzun bir eda ile sanki suç işlemişler gibi: "Ya Resûlullah! Ebû Süfyan'ın kervanını kaçırdık. Her halde kervan başka bir yoldan Mekke'ye vardı" demişlerdi. Efendimiz (sas) tebessüm etmiş ve olanları bu iki yiğide anlatmıştı. Talha ve Saîd, iman

[38] Vâkıdî, *Kitâbü'l-Meğâzî*, I, 67; Yıldırım, Muhammed Emin, *Yaşayan Şehit Talha b. Ubeydullah*, s. 48, 49.

[39] İbn Sa'd, *Tabakât*, II, 7.

[40] İbn Hişâm, *es-Sîre*, II, 258.

ordusunun bu ilk karşılaşmada elde ettikleri başarıdan dolayı sevinmişlerdi; ama Bedir gibi önemli bir seferden mahrum kalmalarından dolayı da oldukça üzülmüşlerdi. Efendimiz (sas) bu kez de onları yine teskin etmiş ve onlara büyük bir müjde vererek, görevlendirmeden dolayı Bedir'e katılamamalarını dikkate alarak, onları da Bedir ashâbından saymış ve onlara da aynen Bedir'e katılmış askerler gibi ganimetten pay vermişti. [41]

Zorlu Sefer Uhud

Bedir zaferi Müslümanların gücüne güç katmış, inkârcıları ise zelil ve perişan etmişti. Aradan bir yıl geçmemişti ki Efendimiz (sas) hem istihbarat ağı ile hem de Mekke'de bulunan ve gizli bir Müslüman olan Hz. Abbas'ın mektubu ile büyük bir ordunun Medine üzerine geldiğinin haberini almıştı[42] Bunun üzerine Efendimiz (sas) hemen ashâbını toplamış, durumu istişare etmişti. Kendi fikri Medine'de kalıp, şehir savunması yapmak yönünde ise de gençlerin görüşünü kabul ederek Uhud'a doğru yola çıkmıştı. [43] Yolun orta yerine geldiklerinde münafıkların reisi İbn Selül, 300 kişiyi kandırarak ordudan ayırıp, geriye döner. Böylelikle İslâm ordusu daha işin başında büyük bir imtihan ile baş başa kalır. 1000 kişilik ordunun üçte biri bir anda ayrılmış ve geri dönmüştür. Ama bu olumsuz tablo istenilen neticeyi vermemiş ve iman ordusu yoluna devam etmiştir.

Geriye kalan 700 kişilik iman ordusu, Uhud'a doğru ilerlerken münafıklardan Mirba b. Kayzî isimli birinin tarlasının yakınlarından geçmektedir. Bu Allah düşmanı aynen İbn Selül gibi Müslümanların morallerini bozmak ve Efendimiz'i (sas) insanlar nezdinde küçük düşürmek için şöyle haykırır: *"Ey Muhammed! Sen nasıl bir peygambersin ki askerlerinin benim tarlamı çiğneyerek geçmelerine müsaade ediyorsun. Bu sana helal mi ki sen böyle yapıyorsun."* Aslında ne ortada çiğnen bir tarla, ne de ziyana uğrayan bir şey vardır. Allah Resûlü (sas) ve ashâbı önden giden atlılardandır. O önden

[41] Vâkıdî, *Kitâbü'l-Meğâzî,* I, 210, 211; İbn Sa'd, *Tabakât,* II, 7; İbn Asâkir, *Tarihu Medineti Dımaşk,* XXI, 69–70.

[42] İbn Sa'd, *Tabakât,* II, 36; İbn Seyyidinnâs, *Uyûnü'l-Eser,* II, 2, 3.

[43] İbn Sa'd, *Tabakât,* II, 36; İbn Hişâm, *es-Sîre,* III, 68.

giden atlılar, çok yol almalarına rağmen, ne bir çiçeğe ne bir karıncaya bile basmamışlardır. Ama bu münafığın amacı üzüm yemek değil, bağcıyı dövmektir. Bunun içinde bahanelerle Efendimiz'e (sas) hakaretler etmektedir. Sözünün sonunda bu münafık eline bir avuç toprak alarak dedi ki: *"Vallahi, Ey Muhammed! Eğer bilsem ki şu elimdeki toprağın hepsi senin yüzüne gelecek, şimdi hepsini sana savururdum."* Bu söz Müslümanların öyle ağırına gitmişti ki onlar canlarından daha aziz bildikleri Peygamberlerine böyle bir hakareti sinelerine çekemiyorlardı. Ama Allah Resûlü'nün (sas) yanında, O'nun izni olmadan da bir şeyler yapmak istemiyorlardı. O yiğitlerin içerisinde olan teslimiyet kahramanı Saîd b. Zeyd de yerinde duramıyordu. Onun da içi içini yiyordu, ellerini sıkıp bırakıyor, öfke ile Allah Resûlü'den (sas) kendisine bir işaret gelmesini bekliyordu. Ama Efendimiz, o hilmin, müsamahanın, hoş görünün sultanı olan, Rahmet Peygamberi bu cahillerle geçirecek zamanın olmadığını çok iyi biliyordu. Bunun için de bu sözlerin duyulmamasını ve yola devam edilmesini istiyordu. Böylelerine verilecek en güzel cevabın tepkisizlik olduğunu öğretmek istiyordu. Saîd b. Zeyd baktı ki Allah Resûlü (sas) bu Allah düşmanına hiçbir şey söylemeyecek ve adamın bu küstahlığı yanına kâr kalacak, dayanamadı ve adamın üzerine atıldı; elindeki yayla vurup Mirba'nın başını yaraladı. Efendimiz (sas) Saîd'in bu yaptığını görünce, hemen olaya müdahale etti ve adamı Saîd'in elinden kurtardı. Saîd o ana kadar epey adamı haşlamıştı; ama halen siniri yatışmamıştı: "Ya Resûlullah! Bırak şu Allah düşmanının haddini bildireyim" diyordu. Allah Resûlü de: **"Hayır, Saîd yeter"** diyor; askerlerini alarak Uhud'a doğru yürümeye devam ediyordu.[44]

Efendimiz (sas) arkasındaki iman ordusu ile Uhud dağına varıyor, orada ordusunu konuşlandırıyordu. Saîd b. Zeyd de Uhud'un her safhasında teslimiyetine yakışır bir biçimde duruyor, o zorlu ve imtihan dolu savaşta Allah ve Resûlü'nü memnun ediyordu. [45]

[44] İbn Hişâm, *es-Sîre,* III, 69; Taberî, *Tarih,* III, 13; İbn Esîr, *el-Kâmil,* II, 151.
[45] İbn Hacer, *el-İsâbe,* I, 728; İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe,* II, 476; İbn Abdilberr, *el-İstiâb,* II, 178.

Uhud'dan sonra diğer tüm gazvelerde, Hudeybiye seferinde ve daha nice tablolarda yer alıyor, hepsinde de kendine yakışan bir tavır ortaya koyuyordu. [46]

Cennetle Müjdelenmesi

Saîd b. Zeyd'in Rıdvan bey'atına katılan tüm sahâbenin cennetlik olduğu yönünde hem Kur'ân'ın[47] hem Efendimiz'in (sas) müjdesine [48] nail olmasının yanında, bizzat kendisinden, Abdurrahman b. Avf'tan ve başka bazı sahâbîlerden bize nakledilen birkaç rivayette de özel olarak cennetle müjdelendiğine şahit oluyoruz. Başta Ebû Dâvûd ve Tirmizî olmak üzere birçok hadis kitabında aktarılan bu rivayetlere göre Saîd b. Zeyd yıllar önce Efendimiz'den (sas) 10 kişinin cennetle müjdelendiğini işitmiş ve bu habere şahit olmuştu.[49] Ama bu yüce sahâbî böyle bir haberi duymasına rağmen yine de tüm sahâbe de olan *"Hel min mezid/Daha fazlası yok mu?"* şuuru ile insanlarla çok fazla bu rivayeti paylaşmayı uygun görmemişti. Yıllar sonra Muaviye b. Ebî Süfyan döneminde Kûfe'de o günün valisi olan Muğire b. Şu'be'nin huzurunda Hz. Ali hakkında ileri geri konuşulunca, yüce insan Saîd b. Zeyd dayanamaz ve orada bu hakikati en gür seda ile hem o çağın insanına hem bizlere duyurur. Rivayete göre bir adam Vali Muğire'nin huzuruna geldi ve isim vermeden biri hakkında pek de edebe uymayan bazı sözler söyledi. Saîd b. Zeyd merakla Muğire'ye adamın kimi kastettiğini sordu. Muğire b. Şu'be adamın Hz. Ali'ye karşı bu sözleri sarf ettiğini söyledi. İşte o anda Saîd b. Zeyd öyle bir gadaplandı ki: "Yazıklar olsun sizlere, yanınızda Allah Resûlü'nün (sas) güzide ashâbına ağza alınmayacak sözler söyleniyor, siz ise hiçbir şey yapmadan, sadece dinliyorsunuz. Vallahi! Ben Allah Resûlü'nden şu on kişinin cennetlik olduğunu duydum" dedi ve Hz.

---

[46] İbn Hacer, *el-İsâbe*, I, 728; İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe*, II, 476; İbn Abdilberr, *el-İstiâb*, II, 178.

[47] *"Muhakkak ki sana biat edenler ancak Allah'a biat etmektedirler. Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir. Kim ahdini bozarsa, ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah ile olan ahdine vefa gösterirse Allah ona büyük bir mükâfat verecektir."* Fetih 48/10.

[48] *"İnşallah o ağaç altında biat etmiş olan Hudeybiye Ashâbı'ndan hiç kimse, cehennem ateşine girmez..."* Müslüm, *Fezâilü's-Sahâbe*, 37.

[49] Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, III, 175; Ebû Dâvud, *Sünne*, 9; İbn Mâce, *Mukaddime*, 11; İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 452.

Ebûbekir'den başlayarak Sa'd b. Ebî Vakkas'a kadar 9 kişiyi saydı, sonra dedi ki: *"Vallahi! Bu saydığım kişilerden herhangi birinin Allah Resûlü'nün yanında ve cihad meydanlarında yüzlerinin tozlanması, sizin Hz. Nuh kadar yaşayıp, işlediğiniz bir sürü amelden daha hayırlıdır."* [50]

İnsanlar bir anda Saîd b. Zeyd'in etrafında toplandılar. Erkâm'ın evinde Efendimiz'in (sas) ilk halkasının talebelerinden olan bu yüce insanın, bu konudaki hassasiyeti birçok güzelliği o gün için yitirmiş olan insanların zihin dünyalarını bir anda sarsmıştı. İnsanlar bu hadisi birkaç kez tekrar ettirdiler. Baktılar ki Saîd b. Zeyd on kişinin cennetle müjdelendiğini söylüyor; ama dokuz kişinin ismini sayıyor. Bunu fark edince sordular; "Ey Allah Resûlu'nün sahâbîsi onuncu şahsı da söyler misin" Saîd b. Zeyd onuncu şahsı söylemek istemiyordu. Çünkü onuncu şahıs kendisinden başka biri değildir. İnsanlar zorlayınca bu eşsiz tevazünün insanı, kendi ismini de söyleyerek Aşere-i Mübeşşere'nin bir yiğidi olduğunu âleme duyurmuş oluyordu.[51] İşte Efendimiz'in (sas) kutlu lisanı ile cennetle müjdelenmiş yiğitler kervanın son neferi Saîd b. Zeyd'i de böylelikle öğrenmiş oluyoruz.

Efendimiz'in (sas) Ardından

Efendimiz (sas), kendisinden razı ve memnun bir şekilde vefat etmişti. Efendimiz'in (sas) vefatı ile birlikte yepyeni bir sayfa açılmış, Hz. Ebû Bekir İslâm toplumunun ilk halifesi olmuştu. Benî Saîde çardağındaki toplantıdan sonra, ertesi gün Mescid-i Nebevi'de genel biat yapıldığı zaman, bir el uzanıyordu Ebû Bekir'in naif ellerinin üstüne... O el Saîd b. Zeyd'in elleri idi. El verip, söz veriyordu: *"Ey Allah Resûlü'nün halifesi! Emrindeyim. Bu güne kadar nasıl Efendimiz'in (sas) ellerinde çekilmiş bir kılıç idiysem, şimdi de senin ellerinde çekilmiş bir kılıç gibiyim. Beni nasıl istersen öyle kullan."* [52] diyordu. Bu sözü söylemek belki kolaydı; ama bu sözün arkasında durmak pek de kolay değildi. İşte Saîd b. Zeyd söylediği bu sözün arkasında duracaktı ve 2,5

[50] Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, III, 175; Ebû Dâvud, *Sünne*, 9.

[51] Saîd b. Zeyd diyordu ki: "Beni Allah'a havale edip, ille de yemin ettiğiniz için söylüyorum. Ebû'l-A'ver de (Saîd b. Zeyd) cennettedir." Tirmizî, *Menâkıb*, 84; Nesâî, *Menâkıb*, 15.

[52] İbn Asâkir, *Târihu Medineti Dımaşk*, XXI, 62.

yıl sürecek Hz. Ebû Bekir'in zorlu hilafet günlerinde kendisine biçilen rolü oynamak için büyük bir teslimiyet ile görevler bekleyecekti. Önce Üsame ordusu ile Bizans topraklarına gidecek, sonra irtidat hareketlerini bastırmak adına Hz. Ebû Bekir'in görevlendirdiği cephelerde koşturacaktı.[53] İrtidat hareketleri kısmen durulunca Allah Resûlü'nün halifesi Hz. Ebû Bekir hemen cihad hareketlerine başlayacak ve bir anda, Irak, Şam, Filistin, Humus, Ürdün ve civarlarında beş büyük cephe oluşturarak, risaletin mesajını âleme duyurma adına büyük bir çaba ortaya koymaya başlanacaktı. Bu cephelerde İslâm'ın yüz akı olacak komutanlar görevler alacaktı. Hâlid b. Velid onlardan biriydi, Ebû Ubeyde b. Cerrah onlardan biriydi, Yezid b. Ebû Süfyan onlardan biriydi. Şürahbil b. Hasene onlardan biriydi. İşte bu günlerde kahramanımız Saîd b. Zeyd, kendisi gibi Aşere-i Mübeşşer'den olan Ebû Ubeyde b. Cerrah'ın komutasında Humus civarında cihadın içerisindeydi.[54] Saîd b. Zeyd büyük bir ihlâs ile cepheden cepheye koşuyor; önündeki komutanın kimliğine bakmadan: "**Başınızda Habeşli siyahi bir köle dahi olsa ona itaat edin!**"[55] diyen kutlu Nebi'nin (sas) uyarısını unutmuyordu.

Saîd b. Zeyd, Ebû Ubeyde b. Cerrah'ın komutasında Humus cephesinde savaşırken bir haber duyuldu: Bizans birer birer elindeki coğrafyaları Müslümanlara bırakma acısı ile çok büyük bir ordu tertipleyerek, İslâm ordularını yurtlarında sürüp çıkarmak amacı ile 240.000 kişilik bir ordu tertipleyerek, Herakliyus'un komutasında Müslümanlarla savaşmak için yollara düşmüş. Özellikle Şam cephesinde yaşanan bu hareketlilikten diğer cephe komutanları da haberdar olmuşlardı, bunun üzerine hepsi bir cephede toplandılar. İslâm orduları Şam cephesinde toplanınca Amr b. Âs gelişmelerden halife Ebû Bekir'i haberdar etti ve takviye birlikler istedi. Hz. Ebû Bekir önce İkrime b. Ebî Cehil'i 6000 kişilik bir ordu ile buraya gönderdi ve Hâlid'e hemen haber ulaştırarak bir an önce bu cepheye gitmesini emir etti. İkrime de Hâlid de söyleneni yerine getirerek Şam cephesine ulaştılar. Tüm

[53] Vâkıdî, *Kitâbü'l-Meğâzî*, III, 369.
[54] İbn Kesîr, *el-Bidâye*, VII, 11.
[55] Buhârî, *Ahkâm*, 4; İbn Mâce, *Cihad*, 39.

askerlerin birleşmesi ile İslâm ordularının sayısı 40 bini bulmuştu.[56] Şimdi imanın ordusu kendinden 6 kat daha fazla olan inkâr ordusu ile savaşacaktı.

İslâm orduları Ürdün yakınlarında bulunan Yermûk denen vadide toplanıp düşmanı beklemeye başladılar. Tarihe Yermûk savaşı diye geçen ve Bizans topraklarını tamamen İslâm'a açan bu büyük harpte Saîd b. Zeyd de görev alacak ve kahramanca savaşacaktı. Savaşın tam kızıştığı bir anda ortaya atılarak: *"Ey İslâm'ın askerleri! Cesaret ve kahramanlık sahibine dünyada şeref, ahirette rahmet bahşeder. Haydi, hep beraber bu ikisini kazanmaya çalışalım!"* diyecekti.[57] Saîd b. Zeyd bir taraftan bu sözleri söylüyor, bir taraftan da elinden geldiğince savaşın sonuna kadar durmadan savaşıyordu.[58] Saîd b. Zeyd bu önemli ve büyük savaşın sonunda, savaşın gazilerinden olacaktı.[59]

Ömerli Günler, İzzetli Günler

Yermûk savaşı daha neticelenmemişti ki Hz. Ebû Bekir Medine'de vefat etmiş, yerine de Hz. Ömer'i halife olarak tayin etmişti. İslâm ümmeti için yepyeni bir sayfa açılıyordu. 10.5 yıl sürecek rahmet, kuvvet, adalet ve izzet günleri, yani Ömerli günler... Bu günler Saîd b. Zeyd'de herhangi bir değişiklik yaptı mı? Meselâ; Saîd b. Zeyd şunu düşündü mü: "25 senedir risalet davası uğruna mücadele verip duruyorum. Artık bu işe bir ara verelim de hazır amcamın torunu ve eniştem halife olmuşken biraz rahat edeyim. Medine'ye gidip halifeye yakın olup, iktidarın gücünden ve şatafatından istifade edeyim." Hayır asla... Çünkü onlar sahâbe nesli idi. Sahâbe nesli yönetim işini bir fırsat olarak görmez, bir sorumluluk olarak algılarlardı. Bunun için mümkün mertebe bu işin taliplileri olmaz, olur da birileri böyle bir görev verirlerse, bu sefer de o görevin altında iki büklüm olur, nasıl bu görevle-

[56] Taberi, *Tarih*, IV, 100.

[57] İbn Asâkir, *Târihu Medineti Dımaşk*, XXI, 64.

[58] İbn Asâkir, *Târihu Medineti Dımaşk*, XXI, 64.

[59] Saîd b. Zeyd'in kaynaklarımızda iki farklı künyesini görmekteyiz. Bunlardan biri *Ebû's-Sevr*, diğeri ise *Ebû'l-Â'ver*'dir. Bu isimlerde çocukları olmamasına rağmen, neden böyle künyelendiği konusunda elimizde net bir bilgi yoktur. Ancak, *Â'ver*, tek gözü kör anlamına gelmektedir. Muhtemelen Yermûk savaşı sırasında bir gözünü kaybetmiş olan Saîd b. Zeyd'e, o günden sonra bu künye verilmiş; o da bu künye ile daha fazla anılır olmuştur. Bkz. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, I, 170; İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe*, II, 477; İbn Abdilberr, *el-İstiâb*, II, 178.

ri yüzlerinin akı ile tamamlayacaklarının hesabını yaparlardı. İşte bundan dolayı Saîd b. Zeyd 10,5 yıl süren Hz. Ömer döneminde önceki hayatında hiçbir değişiklik olmadan cepheden cepheye koşarak, ben ecrimi Allah'tan bekliyorum mü'min ahlakı ile cihadına devam etmiştir. [60]

Yermûk zaferi ile birlikte Şam illerinin tamamının kapıları İslâm ordularına açılmış, Anadolu toprakları da İslâm'ın sesini duymaya başlamıştı. Yermûk savaşının hemen sonrasında kahramanımız Saîd b. Zeyd'in hepimize örnek olması gereken bir tavrına şahit oluyoruz. Savaştan sonra İslâm orduları genel komutanı Ebû Ubeyde b. Cerrâh, Saîd b. Zeyd'i Şam valiliğine atadı. Birçoklarının elde etmek için neleri varsa feda edecekleri, rüyalarını süsleyen böyle bir makamın kendisine teklif edilmesi, belki bizler anlamakta biraz zorlanacağız; ama Saîd b. Zeyd'i pek de memnun etmedi. Bugün bir koltuk kapmak için her yolu meşru görenler, yarıştığı insanların ayaklarına çelme takanların bu tavırdan alacakları çok dersler var... Saîd b. Zeyd, kendisini bu göreve atayan Ebû Ubeyde b. Cerrâh'ın huzuruna geldi ve yaşlı gözlerle dedi ki: *"Ey Ebû Ubeyde! Siz Allah yolunda at koşturup, kılıç sallarken ben Şam'da oturacak mıyım. Vallahi! İslâm orduları arasında sıradan bir asker olmak, bana Şam'ın valiliğinden daha sevimli gelir. Ne olur beni al bu görevden ve yerime başka birini, bu yükü taşıyabilecek birini ata!"*[61] Komutan da beklentisiz, er de beklentisiz... Ebû Ubeyde b. Cerrah bu talebi kabul eder ve Saîd'i Şam valiliğinden alarak, yerine Yezid b. Ebî Süfyan'ı atar.[62] Saîd b. Zeyd o günden sonra da İslâm askerleri ile birlikte cepheden cepheye koşar durur.

Sorumluluk Şuuru, Vazife Bilinci

O günler Halife Ömer, İslâm orduları genel komutanı Ebû Ubeyde b. Cerrâh'tan bir talepte bulunur: "Ey Ebû Ubeyde! Bana orada olan tüm olayları, İslâm askerlerinin komutanlarının tüm hallerini en ince detayına kadar

[60] İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe*, II, 476; İbn Abdilberr, *el-İstiâb*, II, 181.

[61] Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, I, 124; Tantâvi, *Min Fezâili'l-Aşereti'l-Mübeşşerine bi'l-Cenne*, s. 264; Sabbâg, *el-Aşeretü'l-Mübeşşerüne bi'l-Cenne*, s. 128,129.

[62] Belâzürî, *Fütûhu'l-Büldan*, s. 128.

yaz gönder, öyle ki sanki ben oradaymışım gibi tüm detayları ile yaz." Ebû Ubeyde bu emir karşında tüm olan olayları yazar ve İslâm askerlerinin komutanlarını anlatır, der ki: " Hâlid b. Velid, Allah'ın yeryüzündeki kılıçlarındandır. O bu kılıcı ile İslâm'a hizmet etmektedir. Amr b. Âs ile Yezid b. Ebî Süfyan sizin arzu ettiğiniz şekilde görevlerini yerine getirmektedirler. Saîd b. Zeyd ile Muâz b. Cebel'e gelince; onların dünyalıkları yani mal ve makamları arttıkça, zahitlikleri de artmakta, dünya avuçlarının arasına bırakıldıkça gözlerini ahirete daha fazla dikmektedirler." [63] İşte Ebû Ubeyde b Cerrah'ın bu tespiti hayat defterinin sayfalarını çevirmeye çalıştığımız Saîd b. Zeyd'in şahsiyetini anlamamız bakımından çok önemlidir. Bu mektup Medine'ye Halife Ömer'e ulaşınca, Hz. Ömer öyle bir memnun oldu ki: *"İşte size yakışan da bu Ey Allah Resûlü'nün sahâbîleri"* [64]der...

10.5 yıl Hz. Ömer döneminde hiçbir mevki ve makam peşine düşmeden kendisine biçilen rolleri oynamaya devam eden Saîd b. Zeyd, koca halifenin hilafet yıllarının sonlarına yakın Medine'ye geri dönmüştü. Hz. Ömer Mescid-i Nebevî'de Mecusi köle Firuz tarafından sabah namazı vaktinde hançerlenince, Saîd de o anda mescitte bulunuyordu. Hz. Ömer yaralanmasından sonra, şehadete ulaştığı 3 gün içerisinde Müslümanlar yerine yeni halifeyi tayin etmesini istediler. Hz. Ömer bu isteklere karşı çıktı, dedi ki: *"10,5 yıldır sizin yükünüzü taşıdım, şimdi siz bana öldükten sonra da mı yükünüzü taşıtmak istiyorsunuz?"* [65] Ama insanlar Hz. Ömer'i rahat bırakmadılar. O zaman " Ey Emire'l-Mü'minun! Oğlun Abdullah'ı bize halife olarak ata" dediler. Acılar ve kanlar içerisinde kıvranan Ömer gadaplandı: *"Asla! Bir evden bir kurban yeter"*[66] dedi. İşte İmamet ile saltanat arasında ki fark, işte halife ile sultan arasında ki ayırım... Halife Ömer nübüvvetin potasında imametin ne olduğunu öğrenmiş, devlet yönetiminin sorumluluğunun büyüklüğü çok iyi tâlim etmişti. Bunun için de asla kendi ailesinden birini bu iş için seçmiyordu ve seçmeyecekti. Hz. Ömer diyordu ki: *"Eğer bu yönetim işi hayırlı bir iş idiyse ben onu tattım. Yok eğer şerli ve ağır imtihanları olan bir*

[63] Sabbâg, *el-Aşeretü'l-Mübeşşerüne bi'l-Cenne*, s. 128,129.
[64] İbn Asâkîr, *Tarihu Medineti Dımaşk*, VII, 165.
[65] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 403, 404.
[66] Taberî, *Tarih*, IV, 228.

iş idiyse,-ki böyle olduğunu çok iyi biliyorum- bir evden, bir aileden bir kurban yeter!" [67]

İnsanlar bu sözlerle de teskin olmadılar yine Hz. Ömer'e ricada bulundular. Hz. Ömer bu sefer o gün için hayatta olan Aşere-i Mübeşşere'nin 7 şahsından 6'sının içinde bulunduğu bir heyet seçti. Kimdi bu 6 kişi; Hz. Ali, Hz. Osman, Hz. Zübeyr, Hz. Talha, Hz. Abdurrahman b. Avf ve Hz. Sa'd b. Ebî Vakkas... [68] Peki, bu kutlu halkanın 7. şahsı kimdi ve Hz. Ömer neden onu bu heyetin içerisine dâhil etmemişti? 7. şahıs Hz. Ömer'in eniştesi ve amcasının torunu Saîd b. Zeyd'di ve halife Ömer aynı hassasiyet ile onu bu heyete dâhil etmemişti. [69]"Neden Saîd b. Zeyd'i dahil etmedin?" diye soranlara Hz. Ömer aynı sözü söylüyordu: *"Bir aileden bir kurban yeter"* [70] Böyle bir ortamda Saîd b. Zeyd herhangi bir itirazda bulunuyor mu? Hayır asla... O heyetin kendi aralarındaki halife seçimini uzaktan izliyor, en son heyet içerisinden Hz. Osman'ın halife seçildiğini duyunca Mescid'e koşuyor ve ilk biat edenlerden biri oluyordu.[71]

Zorlu Günlerden Vefatına

Hz. Ömer'in defnedilmesinde bizzat görev alıyor, onu kabir âlemine yolcu ediyor, kabrine iniyor ve na'şını kabre bizzat kendi indiriyordu. O tabloyu bize aktaran kaynaklar derler ki: Saîd b. Zeyd, Hz. Ömer'in Efendimiz (sas) ve Hz. Ebû Bekir'in yanında kazılan mezarına girdi, önce mezarı elleri ile temizledi, sonra na'şı kabre indirdi. Bunu yaparken öyle bir ağlıyordu ki görenler onu teskin etmeye çalışıyor: "Ey Saîd! Sen Allah'ın emrini bilmiyor musun bu kadar kendine sıkıntı veriyorsun" dediklerinde, Saîd diyordu ki: *"Vallahi ben Ömer'e değil İslâm'a ağlıyorum. Ömer'in şehadeti İslâm ümmetinde açılan büyük bir gediktir. Korkarım ki bu gedik kıyamete kadar kapanmayacaktır."*[72] Saîd b. Zeyd doğru söylüyordu. Nasıl Hz. Ömer'in hidayeti İs-

[67] İbn Esîr, *el-Kâmil,* II, 556; İbn Asâkir, *Târihu Medineti Dımaşk,* XXI, 88.
[68] İbn Sa'd, *Tabakât,* III, 404.
[69] İbn Kesîr, *el-Bidâye,* VII/137-138.
[70] Taberî, *Tarih,* IV, 228.
[71] Taberî, *Tarih,* IV, 359.
[72] İbn Sa'd, *Tabakât,* III, 438.

lâm'ın zaferi idiyse, şehadeti İslâm için büyük bir imtihandı. Onun şehadeti ile İslâm toplumu büyük bir yara alıyor ve bu yara o günden bu güne, hep kaşınarak kanatılıyor ve bir türlü iyileşmesine imkân verilmiyordu.

Hz. Ömer'in şehadeti ile Hz. Osman'ın hilafet günleri başlıyordu. O günler zor günlerdi ve o günler fitne kapılarının kırıldığı günlerdi. O günlerden sonra Saîd b. Zeyd vefat edeceği günlere kadar sükûnet tavrını bürünmüş, fitnelere bulaşmamak için özel bir gayret göstermiştir. [73]

Hicretin 51. yılındayız. Yaşı 80'lerde saçı sakalı ağarmış nur yüzlü bir ihtiyar ölüm döşeğindedir. Akik mahallesindeki evinde bu dünyadan veda ederken Saîd b. Zeyd hayatı birçok önemli mesajı o günün insanına da, bize de bırakarak vefat etmiştir. Vefat haberi başta Medine olmak üzere İslâm topraklarında yankılanınca, na'şı Mescid-i Nebevî'ye getirilmişti. Aziz dostu Sa'd b. Ebî Vakkas bu şeref bana ait diyerek Saîd'in cenazesini yıkamış, yeğeni Hz. Ömer'in oğlu büyük âlim Abdullah b. Ömer'de[74] cenaze namazını kıldırmıştı. Cenazesi Baki Kabristanlığı'na defnedilmişti.[75] Allah kendisinden ebediyen razı olsun.

Hadis Rivayetindeki Yeri

Aşere-i Mübeşşere'nin önemli simalarından olan Saîd b. Zeyd, Hz. Peygamber'in (sas) kutlu lisanından bizlere 48 tane hadis rivayet etmiştir. [76] Bu hadislerden 30 tanesini Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*'de tahrîc etmiştir. [77]

Saîd b. Zeyd'in rivayet ettiği hadislerin muhtevasına baktığımızda, onun şahsiyetinin önemli hususiyetleri olan teslimiyet, fedakârlık, vefa, İslâm'ı yaşama ve yaşatma noktasında hassasiyet ve daha nice önemli konularda olduğunu görürüz.

Örnek olması açısından onun rivayet ettiği üç hadisi sizlerle paylaşmak istiyoruz.

---

[73] İbn Esîr, *el-Kâmil*, III, 221;.

[74] Muğire b. Şu'be'nin kıldırdığına dair rivayetlerde vardır. Bkz. İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 454.

[75] İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 453; İbn Hacer, *el-İsâbe*, I, 729; İbn Esîr, *Usdü'l-Ğâbe*, II, 478; İbn Abdilberr, *el-İstiâb*, II, 182.

[76] İbn Hazm, *Cevâmiu's-Sîre*, s. 260.

[77] Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, I, 187-190.

"Kim başkasının arazisinden bir karış yeri haksızlıkla alırsa kıyâmet gününde yedi kat yere kadar o haksız ve mütecâviz kimsenin boynuna halka olarak geçirilir." [78]

"En büyük haksızlık, haksız yere Müslüman'ın namusuna dil uzatmaktır. Ayrıca su rahim (sıla-i rahim) de Rahman'dan uzatılmış bir daldır. Dolayısıyla kim akrabalarıyla ilişkisini keserse yüce Allah onlara cenneti haram kılar." [79]

"Malı uğrunda öldürülen şehittir. Ailesi (namusu) uğrunda öldürülen şehittir. Dini uğrunda öldürülen şehittir. Canı uğrunda (canını savunurken) öldürülen şehittir." [80]

Saîd b. Zeyd'den hadis rivayet edenler içerisinde şu isimler sayılır: Oğlu Hişâm b. Saîd, Abdullah b. Ömer, Amr b. Hâris, Kays b. Hâzim, Ebû Osman el-Hindî, Humeyd b. Abdurrahman b. Avf, Abdurrahman b. Amr b. Sehl, Urve b. Zübeyr, Abdurrahman b. el-Ahnes, Abbas b. Sehl b. Sa'd, Abdullah b. Zalim, Talha b. Abdullah b. Avf, Muhammed b. Zeyd b. Abdullah b. Ömer ve Muhammed b. Sîrin. [81]

Hayatından Hayatlarımıza Mesajlar Var

Yaşadığı o bereketli hayatıyla bizlere mesaj itibari ile çok şey söyledi Saîd b. Zeyd... Dikkat ettiyseniz bu bahis içerisinde birçok ismi andık, ama özellikle beş isim ve bunların bize verdiği beş mesaj üzerinde durulmaya değerdir. Nedir bu beş isim ve beş mesaj?

1- Zeyd b. Amr ve tevhid
2- Ebû Bekir b. Ebî Kuhafe ve aşk
3- Fatıma bint Hattab ve fedakârlık
4- Ömer b. Hattab ve adalet
5- Saîd b. Zeyd ve teslimiyet

[78] Buhârî, *Mezâlim*, 13; Dârimi, *Buyû*, 24.
[79] Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*, I, 154.
[80] Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, I, 190; Nesâi, *Tahrimü'd-Dem*, 23.
[81] Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, I, 125; İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, IV, 34.

SAÎD B. ZEYD'İN HAYATINDAN MESAJLAR

- Zeyd b. Amr gibi tevhidi hayatına hâkim kılıp muvahhid bir mü'min ol ki hayatın evlatlarının üzerinde kabul olmuş bir duaya dönüşebilsin.
- Hz. Ebû Bekir gibi davanı kendine sevda ve aşk haline getir ki iman halkasına Saîd gibi yiğitler taşıyabilesin.
- Fatıma bint Hattab gibi risalet davası adına fedakârlık yap ki Ömer gibi İslâm'ı zafer sayılabilecek adamlar kazanabilesin.
- Ömer b. Hattab gibi adaleti hayatının esası kıl ki yönetim işini bir avantaj değil, büyük bir sorumluluk olarak görebilesin.
- Saîd b. Zeyd gibi teslimiyeti imanının olmazsa olmazı yap ki dünyadan cennete uzanabilesin, hangi şart ve durumda yaşarsan yaşa tek başına ümmet olabilesin.